

Language consultations: electronic database

<https://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/175>

Question

Itālijas iedzīvotāji ir *itāļi* vai *itālieši*?

Answer

Pašlaik Itālijas iedzīvotājus dēvējam par *itāļiem*.

Ilgus gadus latviešu valodā tika uzskatīts, ka mūsdienās Itālijā dzīvo *itālieši*, un tikai senie iedzīvotāji uzskatāmi par *itāļiem*. Tam par pamatu bija abu minēto vārdu nozīmju šķirums. *Itālieši* – 1. ‘romāņu tauta, Itālijas pamatiedzīvotāji’. Piemēram, *itāliešu valoda*; 2. ‘arī šīs tautas piederīgais’; *itāļi* – 1. vēst. ‘indoeiropiešu cilšu grupa, kas pirmajā gadu tūkstoī pirms mūsu ēras apdzīvoja Apenīnu pussalu’; 2. ‘itālieši’.

Arī valodnieks J. Rozenbergs norādīja: „*Itālieši* – Itālijas pamatiedzīvotāji: *itāliešu dziesmiņas*. *Itāļi* – indoeiropiešu cilšu (latīņu, osku, umbru, samnītu u. c.) grupa, kas pirmajā gadu tūkstoī p. m. ē. apdzīvoja Apenīnu pussalu.” Tomēr viņš pieļāva arī atkāpi: „Taču pēdējā laikā modeļa *portugālieši – portugāļi, spānieši – spāņi* ietekmē (kur paralēlformas nozīmi nediferencē) vārds *itāļi* sastopams arī ar nozīmi *itālieši*.” To apliecināja arī valodas prakse: arvien vairāk valodas lietotāju, runājot par mūsdienu Itālijas iedzīvotājiem un viņu valodu, izvēlējās valodā īsāko un šķietami ērtāko variantu – *itāļu valoda, itāļu uzņēmēji, itāļu virtuve* u. tml. Pamatojoties uz šādu valodas lietotāju izvēli, Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisija 2006. gadā lēma, ka nav pamata minēto nozīmju šķīrumam un mūsdienu Itālijas iedzīvotāji *itāļi* runā *itāļu valodā*. To apstiprināja arī 2006. gada 19. jūlijā „Latvijas Vēstnesī” publicētie „Pasaules valodu un valodu grupu nosaukumi latviešu valodā”. Arī „Tautību klasifikatorā” norādīts, ka iedzīvotāji dēvējami par *itāļiem*, nevis *itāliešiem*. Itāļu „uzvara” pār itāliešiem apliecina, ka valodas praksē bieži vien noteicošā ir tieši valodas lietotāju izvēle. Nav noliedzams, ka šajā gadījumā liela nozīme bijusi arī valodas ekonomijas principam. Pamatojoties uz šo principu, latviešu valodā jau ierasti sakām *spāņi* un *spāņu valoda, portugāļi* un *portugāļu valoda, īri* un *īru valoda* utt.

Sources

Latviešu literārās valodas vārdnīca. 3. sēj. Atb. red. L. Ceplītis. Rīga : Zinātne, 1975, 482. lpp.

Rozenbergs, J. *Latviešu valodas stilistika*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1995, 216. lpp.

[Noteikumi par Tautību klasifikatoru.](#)

